

Триадицкий епископ Фотий

Слово преди чина на прошката

Неделя Сиропустна

26 февруари (13 февруари ст. ст.)

Най-напред, възлюбени, да благодарим на Спасителя, че ни удостои и тази година да застанем на прага на Светия и велик пост, пред дверите на покаянието. У всеки един от нас с течение на времето са се образували и наслоили навици – навици за възприемане и прекарване на великопостния период. Обикновено тия навици са твърде повърхностни и са свързани с изпълняването на наши църковни задължения – ограничаване в храната, по-честа изповед и свето причастие, което несъмнено е потребно и много съществено, но тревожното е, че нашият живот и през този период продължава да тече по същество, вътрешно, в ума и в сърцето ни в същото онова русло, в което тече по начало. А животът ни тече, уви, най-вече в руслото на многогрижието, суетата, себелюбието... Да не продължавам да изреждам. Полезно и крайно потребно е всеки път, когато заставаме на прага на Светия и велик пост, да се опитаме да размислим в себе си какво е значението на поста, какъв е неговият смисъл, как сме прекарвали Великия пост до този момент. Потребно е да задълбочаваме и да обновяваме непрестанно нашето разбиране за същината на Великия пост. Как да се опитаме да я изразим най-кратко и достъпно? Чрез молитва, пост и милосърдие през Великия и свят пост ние би следвало да полагаме все нови и нови усилия да се отлепим от самозатворилото се наше „аз“ като център на вниманието ни. Би следвало да положим усилия отново и отново да преоткриваме връзката си с Бога и с ближния. Би следвало чрез молитва, пост и милосърдие да се стремим да правим все по-голямо място в сърцето си, което да бъде оросено от общението ни с Бога и с ближния според светоевангелските повели на Богочовека Христос. Погледнато в тази посока, колко наистина плитки са нашите представи, разбирания за поста и колко полумеханично, по същество погледнато небрежно, повърхностно ние прекарваме неговото време и изпълняваме църковните си задължения, ако можем така да ги наречем, въпреки че изразът е крайно неправилен, погледнато по същество, защото не става дума за някакви задължения външни по отношение сърцевината на живота ни, а за начин на мислене, чувстване, начин на живот, който ни приближава към Бога и към ближния ни.

Колцина от нас свързват понятието за поста с дела на милосърдие, с отваряне към нашия ближен, към неговите нужди? Колцина от нас усещат необходимост от Божия милост за себе си и в същото време усещат свързаната с тази необходимост друга нужда – да даряват милост? Както и с каквото могат. Тази милост е съвсем естествено да намери материален израз, ако това е наистина във възможностите ни. Ако нямаме дори никаква възможност дейно да подкрепим нашия ближен в неговия недоимък, то какво ни пречи да го даряваме с милосърдни мисли и със състрадателни чувства? Пречи ни самодоволното, самозатворило се в себе си „аз“, което намира безброй оправдания, за да остане глухо и сляпо за болката на ближния, за нуждата на ближния.

Всеки един от нас, който в някаква степен усети колко му е потребна милостта Божия, естествено ще стане готов сам да дари милост, а милостта като състояние на нашето сърце най-вече, като разположение и готовност на нашето сърце да дарим

милост, намира израз, и то лек, лесен израз в прошката. Ако ние не можем да простим, ако нещо отвътре ни пречи да простим, отново това е нашето самовъзвеличаващо се, самозатворило се в себе си „аз”. По някой път то цялото потъва в разсъждения, анализ на това, което върши ближният, на неговите качества, на неговото поведение, и като резултат от тези разсъждения, от този анализ ние убеждаваме себе си, че не е толкова просто да дариш прошка. Водени от една земна логика, ние достигаем до убеждението, че е много трудно да дариш истинска прошка, и дори да го сторим веднъж и дважд, ние много лесно се връщаме там, откъдето сме излезли, тоест връщаме се в затворническата килия на нашето „аз”. А ето какво ни учи св. ап. Павел в своето послание до християните от малоазийския град Колоса: „И тъй, избраници Божии, свети и възлюбени, облечете се в милосърдие, благодат, смиреномъдрие, кротост, дълготърпение, като се търпите един друг и си прощавате взаимно..., както Христос ви прости, тъй и вие” (Кол. 3:12-13). Тоест ние следва да си прощаваме един на друг така, както Богочовекът, Спасителят Господ Иисус Христос прощава греховете на всеки от нас. Ние никога не можем да се научим да прощаваме така дори в най-малка мяра, ако нямаме поне искри на живот в Христа, с Христа. Ако и на Христа и на Неговото учение, и на нашия ближен ние гледаме – гледаме как и откъде? – гледаме несвободни, гледаме като затворници през малкия прозорец на затворническата килия, наречена „аз”. Тогава нашият живот ще бъде един мъчителен кръговрат, тогава ще ни гнети усетът, че ние тъпчем на едно и също място и всичко сякаш се повтаря в един мъчителен кръг. Свободни можем да бъдем единствено и само в Христа. Свободни можем да бъдем единствено и само когато Христовият закон стане наше дихание, пък било то и в най-малка степен. Християни в дух и истина можем да бъдем само тогава, когато се стремим отново и отново да полагаме начало, отново и отново да обновяваме всяка своя мисъл, чувство и желание, да ги обновяваме чрез благодатта на Светия Дух, която е сърцевина на всяко едно Христово слово. И тъй, по Своята милост, по човеколюбието Си да ни удостои Христос Бог да измением с действителна полза за душите си попрището на Светия и велик пост и да се поклоним и на Неговото славно, спасително, животворно възкресение. Амин.